

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. ערב היוצא לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין.....1
- ב. אשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בהותמו.....2
- ג. כתב לה גט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שמר מתנה עליו קנאתה ומתגרשת בו.....3
- ד. וחצר מהלכת לא קנה ... והלכתא בכפות.....3
- ה. כתב לה גט ונתנו בחצרו וכתב לה שמר מתנה עליו קנאתה ומתגרשת בו.....4
- ו. והא מתנה מדעתה איתא בעל כורחה ליתא.....5
- ז. אב מקבל גט לבתו קטנה בעל כורחה.....6
- ח. קרן של פרה ... וכתב ונתן לה מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה קציצה ונתינה.....6
- ט. בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף.....8
- י. דבר הכורת בינו לבינה ... הרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות עד שלשים יום הרי זה כריתות.....8
- יא. אין כותבין במחובר לקרקע כתבו במחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר.....9
- יב. על הניר המחוק ולא על הדיפתרא ... וחכמים מכשירין.....9
- יג. אין כותבין טופס שמא יכתוב תורף כתבו לטופס ותלשו כתבו לתורף ונתנו לה כשר.....11
- יד. כתבו על חרס של עציץ נקוב כשר דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה על עלה של עציץ נקוב ... פסול.....11

דף כא.

א. ערב היוצא לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין

כבר התבאר במסכת כתובות דף קב. שהערב להבירו¹ משתעבד מן התורה אפילו בלא קנין, דכתיב (בראשית מג פסוק ט) אָנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ וְגו', ואם לא שקבל יהודה מאביו שערב משתעבד לא היה אומר כך, וכיון שכתבה התורה למדנו שכך הוא הדין.

¹ שו"ע ונו"כ קבט א - ה

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

במה דברים אמורים כשערבו בשעת מתן מעות אבל אם לאחר שהלווה אמר אני ערב, או שתבע את הלווה בדין ואמר לו אחר הנח לו ואני ערב, או שהיה חונק את חבירו בשוק ליתן לו את שלו ואמר לו הנח לו ואני ערב, אין הערב חייב כלום אלא אם כן קנו מידו, ואפילו אמר בפני בית דין אני ערב אינו משתעבד עד שיקנו מידו, ואם קנו מידו שהוא ערב ממון זה, בין בפני בי"ד בין בינו לבין המלוה נשתעבד.

ערב² היוצא לאחר חיתום שטרות, פירוש לאחר שחתמו העדים כתב בשטר הוא תחתיים בחתימת ידו ואני פלוני ערב, וניכר שכתב ידו הוא זה או שעדים מעידים עליו, יש אומרים³ שהואיל וחתם בשטר משתעבד בלא קנין לגבות מבני חרי ולא ממשעבדי, שהואיל וחתום אחר שחתמו העדים ואין חתימת העדים מעידים עליו אין קול לשיעבודו, ויש אומרים⁴ שאינו משתעבד אלא בקנין, ולהרמב"ם⁵ אפילו ערב היוצא קודם חיתום שטרות צריך קנין כל שלא נכנס ערב אלא לאחר מתן מעות.

ג. אשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין

קיום הגט אלא בחותמיו

היה הגט חקוק⁶ על טבלא שהוא ידוע שהיא שלה ויוצא מתחת ידה⁷, ואומרת שהיא נתנתו לו קודם לכן במתנה גמורה, כדי שיהא הטבלא שלו,

² שו"ע ונו"כ שם ד

³ דהראב"ד וסיעתיה דסבירא להו דזה דומה למתחייב לחבירו וכתב לו בשטר אני חייב לך מנה, דחייב אפילו בלא קנין וכמ"ש בסימן מ' [סעיף א']. ומדברי הסמ"ע ס"ק יד משמע שבשטר בפני עצמו דינו כלאחר חיתום, והש"ך ס"ק יב מפקפק בזה, דאפשר שישטר בפני עצמו גרע. וכתב במנחת פתים בשם הבית מאיר לאהע"ז סימן בט שאם נתן פרוטה לערב עבור השעבוד, משתעבד גם לאחר מתן מעות לשיטה זו כמו בחותם בשטר.

⁴ הרמ"ה וסיעתיה ס"ל דכאן ששיעבד נפשו בתורת ערבות ואסמכתא היא, גרע מהמחייב נפשו עתה לגמרי ומשמע דהיינו דוקא לאחר חיתום שטר, אבל קודם חיתום, כיון שהכנים עצמו ערב כלוה, מודה הרמ"ה שמתחייב בלא קנין.

⁵ טעם הרמב"ם [פכ"ו ממלוה ה"א] דמצריך קנין אפילו בערבות היוצא קודם חיתום שטרות כדעת הרמ"ה, ואפילו כתוב בו ופלוני ערב בו"ו, ואם לא קנו מידו, סבירא ליה דאפילו מבני חרי אינו גובה כמ"ש המניד משנה [שם] בשמו. סמ"ע שם יא

⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קכד ז

⁷ שכל שהוא דבר שאינה גודרת אפי' אם הוא מוחזק שהוא שלו מ"מ כיון שהוא עכשיו בידה מגורשת ולא חיישין שמא לקחה ממנו אלא בטבלי' יש לחוש שמא א"י להקנות לו אלא נתנה לו בדרך שאלה ואינה מגורשת קמ"ל דהוא יודע להקנות לה ואמרי' הקני' לו, ואם ידוע דלא הקנה לו אינה מגורשת ולא אמרי' בזה

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

וחזר ונתנהו לה, והרי נתן לה הגט משלו, ומביאה עידי מסירה, הרי זו מגורשת, שודאי הקנתא לו כהלכתו⁸, שהרי האשה עצמה כותבת את גיטה⁹.

ואם גם העדים חקוקים עליו בענין שאינו יכול להזדייק, אפילו אין עידי מסירה לפנינו מגורשת, שמסתמא לא חתמו העדים אם לא ידעו שהוא כשר כהלכתו.

ג. כתב לה גט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתהו ומתגרשת בו

כתב הבעל¹⁰ גט לאשתו ונתנו ביד עבדו, וכתב לה שטר מתנה עליו¹¹, כיון שזכתה בעבד וכתה בגט שהצרה וגיטה באין כאחד, והוא שיהא העבד כפות וישן בשעה שזכתה בו, ואם אינו כפות או שהיה ניעור קנתה העבד¹², והגט אינו גט עד שיגיע לידה¹³. וי"א שאפילו אם הוא ניעור אם היה כפות הרי זה גט, כמו שיבואר להלן, ואם היה ישן ולא כפות, אינו גט עד שיגיע לידה, אולם מ"מ אסורה על בעלה ופסולה מן הכהונה¹⁴.

ד. וחצר מהלכת לא קנה ... והלכתא בכפות

החז"ל הקנוהו לו כמ"ש בס"י ק"ך ובת' רש"ך כתב דהרשב"א ס"ל אפי' בכה"ג הקנוהו לה בעל' חז"ל גם כתב דהרמב"ם ס"ל ג"כ כן ואנ"ל. ב"ש שם יט

⁸ כלומר ולא אמרינן איתתא לא ידעה לאקנויי בדבר שהוא מחזיר לה ואינה נותנת לו רק דרך שאלה וא"כ אין הבעל נותן לה כלום. ח"מ שם כא

⁹ כלומר על קלף שלה ויודעת שפיר להקנות לבעל בקנין גמור ולא בדרך שאלה אעפ"י שיודעת שיחזיר לה הגט. ח"מ שם כב

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם קלט יח

¹¹ ומשמע בש"ס אפילו אם נתן בתחלה הגט ליד העבד או לחצירו ואחר כמה ימים כותב שטר מתנה מהני אף על גב דהרמ"ה שהביא המור ר"ס קל"ט ס"ל אם נותן לחצירי והיא לא היתה שם לא מהני ש"ה בעת שכותב שטר מתנה הוי נתינה חדשה כאלו נותן לידה"ן ב"ש שם כח

¹² כן הוא דעת הרמב"ם לגירסא שלנו שהוא עיקר ולא כגירסת טור וס"ל להרמב"ם אם הוא כפות אז לא הוי חצר מהלכת גם אז הוי חצר המשתמר לדעתה מ"ה מגורשת ולא נזרינן אטו אין כפות דלא שכיח אבל ישן אף על גב בעת שהוא ישן אינו חצר מהלכת גם משתמר לדעתה מ"מ פסול מדרבנן דגורי' אטו אינו ישן כיון דמצוי הוא כ"כ המגיד וי"א ס"ל לעולם הגט בטל אא"כ ישן, וכפות, נמצא לרמב"ם כפות כשר, ישן ואין כפות פסול, אינו ישן ואינו כפות בטל.

¹³ ועיין בחכמת שלמה שאינו צריך לחזור וליתן לה אלא יכולה ליטול מעל גבי העבד. אף שבשעת נתינה הוי העבד שלו ומ"מ די שתיטול מן העבד ומגורשת בזה דשם כמה שנותן לה העבד אח"כ מקרי נתינה חדשה כמ"ש הב"ש ולא הוי כמלי גיטך מעג"ק ואז הוי כנתן בחצרה ואח"כ באה שם כן מהני אם נוטלת לידה

¹⁴ כפי שיבואר להלן על פי הט"ז שלג"י המור ברמב"ם בעי' ישן וכפות ובישן לחוד הרי הוא דרבנן דחצר המהלכת אין פסולו אלא מדרבנן

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

להלן דף עה. יתבאר בעזה"ת שאם נתן הגט ביד עבדה¹⁵ והיא משמרתו ועומדת בצדו, אף על פי שהוא ניעור משתמר לדעת קרינן ביה ומגורשת, שעבדה כהצירה דמי, ובלבד שיהא כפות שלא יוכל לילך דומיא דהצירה, אבל אם אינו כפות אינו גט.

ויש אומרים¹⁶ שכשהוא ניעור אף על פי שהוא כפות אינו גט, שאין זה מיקרי משתמר לדעתה, שהרי העבד בן דעת הוא ומשתמר לדעת העבד הוא, ואינו גט עד שיתקיימו שתי תנאים ישן וכפות שאז משתמר לדעתה הוא וגם הצר שאינה מהלכת הוא, אבל ניעור אפילו כפות אינו גט כלל וישן ולא כפות הרי זה גט פסול מדרבנן, דאע"פ שהוא ישן ומשתמר לדעתה מכל מקום הצר מהלכת הוא, שהרי יוכל לילך אלא שהוא ישן ואינו דומה ממש להצירה, וגט פסול מדרבנן הוא.

ה. כתב לה גט ונתנו בחצרו וכתב לה שטר מתנה עלי

קנאתה ומתגרשת בו

וכן אם נתן הגט בחצרו ומכר לה החצר או נתנו לה במתנה, כיון שזכתה בחצר בכסף או בשטר או בחזקה זכתה גם כן בגט ומגורשת דגטה וחצרה באין כאחד.

אבל אם נתנו בחצרו של אדם אחר, והאחר נתן לה החצר או שקנאתו ממנו אינה מגורשת שלא היתה נתינת הבעל. שהרי בשעה שנתן הבעל הגט לחצר לא שלה, היתה דתיקני לה הצירה, וכשבאה החצר לידה אחר כך, לא מכח הבעל באה לידה אלא מכח האחר, ואין כאן נתינת הבעל ואינה מגורשת¹⁷.

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם מז

¹⁶ זה דברי רמב"ם לגי' הטור דאינו גט אלא אם יש תרתי כפות וישן כמו שהעתיק השו"ע בסעיף הקודם ובכפות לחוד כתב דאינו גט ומשמע שאפילו לכהונה אינה פסולה דכן הוא הכלל בדברי רמב"ם במקומות שכתוב בהם אינו גט, ובישן לחוד כתב שהוא פסול והיינו שמ"מ לכהונה פסולה, וצ"ל טעמו דהצר המשתמר לדעתה ס"ל דהוה מן התורה דהצר מידה אתרבאי וידה הוא משתמר לדעתה, ומשונה בכפות לחוד הוא יכול לשמור את עצמו לא הוה מדעתה על כן אינו גט כלל, אבל בהא דהצר מהלכת דאי' ריש פ"ק דשבת גופו נייחו ידו לא נייחו אלא מדרבנן לא קנה בחצר מהלכת על כן פסול עכ"פ לכהונה דמן התורה הוה גט כן נראה לי דעת הרמב"ם.

¹⁷ נראה מדלא כ' המחבר כאן דאינו גט עד שיגיע לידה כמו שבי' לעיל בנתן ליד עבדו וכ' לה שטר מתנה ולא היה כפות מזה מוכח דהמחבר מודה דכאן לא מהני במה שתטול הגט מן החצר דהוי כטלי גיטך מעל גבי קרקע ול"ד לנתן ליד עבדו אף שבשעת נתינה הוי העבד שלו ומ"מ די שתיטול מן העבד ומגורשת בזה דשם במה שנותן לה העבד אח"כ מקרי נתינה חדשה כמ"ש הב"ש ולא הוי כטלי גיטך מעג"ק ואז הוי כנתן בחצרה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ו. והא מתנה מדעתה איתא בעל כורחה ליתא

המקבל שקבל המתנה ושתק, הרי זכה בה¹⁸, הואיל ושתק וקבלה, ואם אחר שזכה בה על ידי שתיקה חזר בו ואמר איני רוצה בה, או איני מקבלה, או הרי היא בטלה, או מום זה נראה לי בה¹⁹, לא אמר כלום לענין שתחזור לבעלים שכבר יצאה מרשותם, אלא הרי היא הפקר²⁰.

וכל זה באומר אחד מן הלשונות הללו וכיוצא בהן שמשמעותן להבא, שכבר היתה שלו ומכאן ואילך אינו רוצה בה, אבל אם אמר לשון שנשמע שמעיקרא לא היתה שלו, הרי מודה שמעולם לא כיון לזכות בה והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ונאמן, אפילו שחב לאחרים כגון שיש לו בעל חוב עליו, כיון שלא היתה בחזקתו עד עתה נאמן עליה.

ואם מתחלה לא היה שותק אלא צווח מיד שלא רצה לקבלה, אפילו אמר אחד מאלו הלשונות לא קנה בעל כרחו, והרי לא יצאת מעולם מרשות הנותן אלא נשארה שלו ותחזור לו.

ואם היה שותק מתחלה ואחר כך אמר אי אפשי בה, אם המתנה מטלטלין הוו להו הפקר, ואם היא קרקע מאחר ששתק תחלה אין בדבריו כלום. וטעמא משום דבמטלטלין שכבר נכנסו לרשותו אם אמר אי אפשי בה הוי לשון הפקר שמסלק עצמו מהן וכבר יצאו מרשות הנותן והוו הפקר, אבל במתנת קרקע משמע אי אפשי שתהא

ואח"כ באה שם כן מהני אם נוסלת לידה אבל אם נתן לחצר של אחרים ואחרים נתנו לה החצר אבל הוא לא נתן לה כלום אח"כ ונתינה הראשונה לא היתה נתינה כלל דאז לא הוי עדיין החצר שלה ושפיר הוי פלי גיטין כו' ע"כ צריך שיטול הימנה ויחזור ויתן לה וזה לא הוי צריך המחבר להשמיענו דפשיטא דמהני כן נראה לי ברור. חכמת שלמה שם יח.

¹⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ רמה י

¹⁹ בכסף משנה כתב שם על הרמב"ם [נבזה ז"ל], איני יודע מנין לו ואין טעם לדבר, דהא אפשר לומר דמתחילה שתק משום דלא ראהו ועכשיו שהכיר במום שבה צווח שלא היה בדעתו מעולם לקבלה במום. ואפשר דמיירי במום הנגלה לעין כל, דודאי הכיר בו משעה ראשונה, ואף על פי שהוא אומר מום זה "נראה" לי בה, והיינו לומר שעכשיו ראהו ולא קודם, דמאחר שהוא נגלה לעין כל אנן סהדי דמשקר, עכ"ל. סמ"ע שם טז

²⁰ ונ"ל שכל הלשונות הללו משמעותם הוא שאף על פי שכבר היתה שלו מעכשיו הוא מפקירם וכל הקודם בה זכה בה, ואם יש לו בעל חוב הוא קודם לכל שגובה אותה בחובו, דלאו כל כמיניה להפקירם לאפקועי שיעבודיה שהרי שלו היתה שזכה בה כבר. לבוש שם. אך עיין סמ"ע שם יז שהמחבר לטעמיה שפירש כן בב"י שלו [סעיף י"ג] מ"ש הרמב"ם בפ"ד דוכייה [ה"א] בסגנון זה שכתב כאן, ע"ש. ובדרישה כתבתי דנ"ל מוכח דאין דעת הרמב"ם שיהיה הפקר אלא באומר "איני רוצה בה", דהוא לשון אי אפשי בה הנוכר בגמרא [כריתות כ"ד ע"א] [ועיין מ"ש בסמוך [סקי"ט]], אבל באינדק ס"ל דנשארו ביד המקבל,

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

המתנה קיימת ולא לשון הפקר כיון שאין הקרקע בידו, וכיון דאי אפשר להבא משמע לא אמר כלום והמתנה קיימת²¹.

ז. אב מקבל גט לבתו קטנה בעל כורחה

קטנה²² אפילו אין לה אב והיא ארוסה כגון שקבל אביה קידושיה ומת או שנשאת ויש לה אב שכבר יצאה מרשותו מכל וכל, גם היא אינה יכולה לעשות שליח לקבלה שאין שליחות קטנה כלום.

אבל מכל מקום יש לה יד לקבל גיטה היא בעצמה בלא אביה כיון שנשאת ויצאה מרשותו.

ואם יש לה אב והיא ארוסה, אביה או שלוחו מקבל גיטה, ולא היא שלא מדעתו²³, ויש אומרים²⁴ אפילו היא מקבלתו, ויש להחמיר שלא תקבלנו אלא על ידי אביה או שלוחו כיון שהיא קטנה²⁵.

דף כא:

ח. קרן של פרה ... וכתב ונתן לה מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה קציצה ונתינה

²¹ משמע דמור"ם והלבוש פירש דאיני רוצה בה אינו כאומר אי אפשרי בה שכתב המחבר לפני זה, ועיין דרישה [סעיף י"ג], שם הוכחתי דלהרמב"ם [פ"ד מזכיה ה"א] שוים הם. סמ"ע שם יט. ואינו מוכרח ובודאי דס"ל דשוין הן ולישנא דהרא"ש נקט וק"ל. ש"ך שם ו

²² שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא ג - ד

²³ כ"כ הרשב"א בתשובה אבל בבדק הבית הביא תשו' הר"ל בן חביב דיש להחמיר שלא לגרש ע"י הסכמת אביה וכ"כ הנ"י בשם כמה פוסקים. ב"ש שם ה

²⁴ זה דעת רש"י אחר שחזר בו, ובדין זה פליגי הפוסקים הרי"ף והרמב"ם וכמה פוסקים ס"ל דוקא אביה מקבל ולא היא ותוס' וכמה פוסקים ס"ל דהיא יכולה לקבל וכתב הרא"ש דראוי להחמיר שלא תקבל ע"י עצמה ופסק כהרי"ף והרמב"ם דוקא אביה מקבל ולא היא וכן משמע דהמחבר ס"ל כן שהביא דעת החולקים בלשון וי"א ונ"מ מזה דלא קנתה מתנה הבאה לחצרה כיון דאין לה יד אין לה חצר וכ"כ הנ"י כמ"ש בח"ה סי' רמ"ג ובסדר הגט משמע דס"ל עיקר כהני פוסקים דס"ל דאית לה יד לקבל הגט. ב"ש שם ו

²⁵ וכתב ד"מ בשם ב"י דבא"א יש לסמוך על המקילין. ט"ז שם ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר לעיל דף יט. שהכותב²⁶ את הגט על יד של עבד או קרן של פרה²⁷, צריך ליתן ולמסור לה בפירוש העבד כולו או הפרה כולה, ולא יחתוך יד של עבד או קרנה של פרה אחר הכתיבה ויתנו לה²⁸.

ודוקא שכתב על בעלי חיים, או דבר המחובר לקרקע שעוקר דבר מגידולו זהו הנקרא מחוסר קציצה, כמו שיבואר להלן. אבל דבר אחר לא, ויש פוסלין אפילו בדבר אחר²⁹.

הילכך יש לזהר לחתוך הנייר תחלה למדת הגט שלא יצטרך לחתוך ממנו אחר הכתיבה כלום³⁰, ואם לא חתכו תחלה קודם כתיבה וחתכו אחר כך הרי זה פסול, שנחשב מחוסר קציצה בין כתיבה לנתינה³¹, מיהו דוקא בשלקח מתחלה קלף גדול וכתבו עליו ואחר כך חתכו ממנו, אבל אם לא חתך ממנו אחר הכתיבה אלא דבר מועט כדי לייפותו לא מיקרי מחוסר קציצה וכשר. זה הכלל אם יחתוך ממנו חתיכה גדולה עד שיכולין לכתוב עליו על אותו החתיכה גט אחר זהו נקרא מחוסר קציצה ופסול, וכל מה שהוא פחות מזה השיעור מיקרי כדי לייפותו וכשר בדיעבד, ולכתחלה יש לזהר.

מ"מ לכתחלה יש לזהר גם בזה שיחתכנו תחלה כדי שלא יצטרך לחתוך ממנו כלום אחר הכתיבה, וכל מה שצריך לחתוך יחתוך קודם שיתחיל לשרטט, דשירטוט צורך כתיבה הוא.

ואחר השירטוט יחתוך הנקבים שעשה כדי לשרטט קודם שיתחיל לכתוב אף על פי שאינו חותכו אלא כדי לייפותו.

לפיכך אם טעה הסופר בגט לאחר שכתב קצתו, ורוצה להתחיל באותו קלף גט אחר, יחתוך תחילה המועט שכתב בפסול קודם שיתחיל לכתוב את השני, כדי שלא יצטרך אחר כך לחתוך ממנו כלום.

²⁶ שו"ע ונו"כ שם קבד ב

²⁷ בתשובות רש"ל מסופק אם מותר לכתו' טופס על הקרן ואח"כ יקצוין ויכתוב התורף די"ל דלא חיישינן שמא יכתוב גם התורף קודם הקציצה דהא אפי' אם יכתוב התורף קודם הקציצה יש תקנה למסור לה הפרה:

²⁸ דהו"ל מחוסר קציצה בין כתיבה לנתינה שהוא פסול מן התורה כדילפינן לעיל מונתן בידה. ב"ש שם טו. ולדידי מסתברא דכיון דבדעתו לכתוב ולחתוך גזרינן חתיכת טופס אטו חתיכת תורף ודוק. פר"ח שם יח

²⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

³⁰ אין הכוונה שהקלף צ"ל מכוון למדת הגט ואם הוא גדול ממנו צריך לחתכו דהא כותבין גט על קרן פרה ונותן לה כל הפרה מכ"ש שכותבין גט על יריעה גדולה ונותן לה כל היריעה אלא הכוונה היא שמא יעלה בדעתו לחותכו אחר הכתיבה וא"כ יהיה מחוסר קציצה. ח"מ שם ז. ובב"ש ט כת מותר לכתו' על נייר גדול ולא חיישינן שמא יחתוך כי בתלוש לא חיישינן שמא יחתוך דדרך הוא למסור התלוש הר"ן.

³¹ אפשר לומר לדעת האוסרים דאינו גט מן התורה כמו בקרן הפרה. ח"מ שם ח. ובב"ש י כתב נראה דבטל מדאורייתא דהא תו' והרא"ש הביאו רא"י לדין זה מעפר הנדחת דחשוב מחוסר מעשה ושם מדאורייתא מחוסר וכן ה"ג יליף מקרא וכו' ונתן וכן מוכח מתו' דפירשו דפליגו אפי' בעציץ שאין נקוב וחייש רבא שמא יקטום ש"מ דאורייתא הוא דאל"כ לא היה רבא חייש שמא יקטום ולא כב"ח דמדויק מתו' דאין פסול מדאורייתא. וע"ע פר"ח שם יג

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אם כתבו על ספר שלם³² אף על פי שכתובים בו עניינים אחרים ונתן לה הכל כשר, דהא נתנו לה בכלל השאר ובכלל מאתים מנה.

ט. בנתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף

אין האשה מתגרשת³³ אלא בכתב שיגיע לה וכתב זה הוא הנקרא גט.

י. דבר הכורת בינו לבינה ... הרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות עד שלשים יום הרי זה כריתות

המגרש את אשתו צריך שלא³⁴ יתנה עליה תנאי שעומדת בו כל ימיה, כגון על מנת שלא תלכי לבית אביך, או שלא תאכלי בשר, או שלא תשתי יין, והתנה בהם לעולם או כל ימי חייה³⁵, ואם התנה כך אין זה כריתות שהרי מחוברת בו כל ימי חייה³⁶, והתורה אמרה (דברים כד פסוק א) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוֹת, ספר הכורתה ממנו ומתירה לכל אדם.

אבל אם אמר לה כל ימי חיי או כל ימי חיי פלוני הרי זה גט, שכיון שלא תלה התנאי בה אלא בו או בפלוני אחר אינה מחוברת בו כל ימיה, שאפשר שימות היא או אותו פלוני בחייה ותהא מותרת לינשא והרי זה גט כריתות³⁷. ויש מחמירין ואוסרין גם בזה. במה דברים אמורים שאמר לה סתם בחיי או בחיי פלוני ולא קצב זמן מוגבל אין זה כריתות, אבל אם קצב לה זמן מוגבל כגון חמשים או ששים שנה הרי זה גט כריתות. ויש אומרים עוד שאפילו הרחיב הזמן הרבה יותר מכדי חיי האדם כיון שהוא דבר פסוק וקבוע הרי זה גט כריתות.

³² רמ"א שם ה

³³ רמב"ם הלכות גירושין פרק א הלכה א

³⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמג ב

³⁵ עיין בהכמת שלמה שם שכתב במהדורא ג' שלי להו"מ סי' קפ"א שם העליתי דדוקא בפירש בו לעולם בעי' הא סתמא לא הוי כלעולם אף דבעלמא י"ל דסתמא הוי כלעולם כאן שאני כיון דאם יהיה כוונתו לעולם בטל הגט ומילי דכדי לא עביד ע"ש כמה חלוקים בזה בעזה"י ובדברי המחבר והרמ"א שלא יסתרו להדדי ביארתי שם הכל באורך ע"ש.

³⁶ כתב במל"מ פ"ח מה"ג דין י' וז"ל ונראה דה"ה במתנה בקיום מעש' כגון האומר ה"ז גיטך ע"מ שתדורי בבית זה לעולם דאינו גט משום דכל ימיה אנידא בוי' (ועיין בשעה"מ שם שכ' עליו דאשתמיט מיניה דברי התוס' פ' מי שאחזו דף ע"ה ע"ב בד"ה מת הבן שכתבו כן בהדיא ע"ש). פ"ת שם יז

³⁷ ולא דמי לעל מנת שלא תלכי לבית אביך, דהתם אפילו אחר מיתת אביה אסורה ליכנס לביתו שהבית נקרא על שם אביה לעולם אפילו לאחר מיתתו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואם אמר לה³⁸ על מנת שלא תאכלי בשר ולא תשתי יין לזמן קצוב הרי זה גט ומותרת לינשא מיד, שהרי בידה לקיימו שלא תאכל בשר ולא תשתה יין כל אותו הזמן, ואפילו אם הרחיב לה זמן הרבה.

אבל אם אמר לה על מנת שלא תלכי לבית אביך עד הזמן פלוני, אף על פי שהגט כשר אין לשום אדם להשתדל בגט זה שינתן בתנאי זה, כי אי אפשר לאשה לעמוד על נפשה מלכת לבית אביה ונמצא הגט בטל ובניה ממזרים. ואם המגרש הוא מאותם שכופין להוציא ולא רצה לגרש אלא בתנאי זה, כופין אותו לגרש בלא תנאי זה.

יא. אין כותבין במחובר לקרקע כתבו במחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר

דקדקו חז"ל מדכתיב וכתב לה ספר פריית ונתן פיידה, דבר הניתן מיד ליד, ואמרו חז"ל ובלבד שיהא דבר התלוש ולא יהא דבר המחובר לקרקע, לפיכך אמרו אין נותנין גט ליד האשה עד שיהא תלוש מן הקרקע.

וכיון שצריך שיהא תלוש בשעת נתינה, גם בשעת כתיבה אין כותבין אותו אלא על דבר התלוש ולא על דבר שהוא מחובר לקרקע, דכתיב וכתב ונתן משמע שתהא הנתינה מיד אחר הכתיבה ולא יהא מחוסר מעשה ביניהם, ואם היו כותבין אותו על המחובר היה מחוסר קציעה בין כתיבה לנתינה, לכך אין כותבין אותו ג"כ אלא על דבר התלוש.

ואם כתב גם התורף במחובר פסול אפילו בדיעבד³⁹, ואפילו לא התמוהו העדים עד אחר שתלשוהו, וחתמוהו אחר שתלשוהו ונתנוהו לה אינו גט, שאין החתימה עיקר אלא כתיבת הגט עיקר דכתיב וכתב לה וגו', והרי היה מחוסר קציעה בין כתיבה לנתינה.

יב. על הננייר המחוק ולא על הדיפתרא ... וחכמים מכשירין

כבר התבאר לעיל דף יט. שכותבין את הגט⁴⁰ אפילו על דבר שיכול להזדייף, ואין חוששים שמא היה בו תנאי ונמחק והוא שיתננו לה בעידי

³⁸ שו"ע ונו"כ שם כא

³⁹ ומדאוריית' בטל דכתיב ונתן בידה מחובר אין ניתן מיד ליד ואם קוצין מן המחובר בטל מחמת שמחוסר קציעה כמ"ש בסמוך והרשב"א כתב דילפינן מספר מה ספר שהוא תלוש ונ"מ בין שני טעמים אלו כמ"ש בסמוך. ב"ש שם יא

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם קכד ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

מסירה, דקי"ל עידי מסירה כרתי, וכיון שנתנו לה בפניהם והם רואים שכתוב כהלכתו בשעת נתינה, הרי זה גט כשר אף ע"ג שיכול להזדייף אחר כך, אבל בעידי חתימה אפילו הם לפנינו פסול, כיון שיכול להזדייף⁴¹, אבל אם הוא כתוב על דבר שאינו יכול להזדייף משיאין אותה על פי קיום עידי חתימה, שאין עדים חותמין על השטר אלא מפני תיקון זה שיכירו חתימתן אפילו לזמן מרובה אחר החתימה הם עצמם או אחרים.

ואלו הן הדברים שיכולין להזדייף, נייר מחוק⁴², דפתרא, כלומר עור שאינו מעובד כל צרכו, וחרס, ועלין. וכשכותבין עליהן גט צריך למוסרו לה בפני עידי מסירה.

יש אומרים⁴³ שאין כותבין אותו על דבר שאינו יכול להתקיים דכמי שאינו דמי ואינו נותן לה כלום, לפיכך אמרו אם כתבו על עלה של בצלים או ירקות וכדומה לזה פסול, אבל אם כתבו על נייר שקורין פפי"ר בלשון אשכנז כשר שדבר שמתקיים הוא.

אבל לכתחלה יש לכותבו על קלף שהוא מתוקן כקלף לספר תורה תפילין ומזוזות⁴⁴, אבל מעובד לשמו לא בעינן אפילו לכתחלה. ומנהג רוב המקומות לכתוב על נייר כתיבה חלק⁴⁵.

⁴¹ אפילו לשיטות הפוסקים דס"ל דא"צ עדי מסירה מ"מ כאן צריך ליתן בעדי מסירה ואפילו אם עידי החתימה לפנינו ומעידים שלא זייף לא מהני כיון דיכול להזדייף ה"ל כמוזיף מתוכו כ"כ הב"י, והא דלא אמרינן דהוי מוזיף ממש ומזוייף מתוכו פסול, תירץ המ' הואיל שניכר הדבר מ"ה לא הוי מוזיף ממש, עוד כתב הב"י הא דע"ה לא מהני משום דגורני' אטו היכא שאינם ע"ה בעצמ' באו אלא העדי' המכירים את החתימתן באו דאז יש לחוש שמא זייף, ומזה משמע אפי' אם מסר הגט לפני ע"מ ועכשיו באו ע"ה לפנינו ומעידים שלא זייף לא מהני דאכתי יש חששה זו, וכן מוכח דאל"כ קשה מה מהני ע"מ אם הם אינן לפנינו. ב"ש שם ג

⁴² עיין ב"י דבהוא ועדיו על המחק כשר לכ"ע בלא עידי מסיר' שאם ידוע שנמחק פ"א במקום כתיבת הגט והעדים תו אין חשש שימחק דהא ניכר בין נמחק פ"א לבין אם נמחק ב"פ כן ס"ל לתוס' והראש זולת רש"י והעיטור דסברי דאף בזה צריך עידי מסירה. ח"מ ג, ב"ש ד

⁴³ רמ"א שם

⁴⁴ בשו"ע הלשון שהוא מתוקן לספר תורה תפילין ומזוזות וח"מ ה שם כתב על זה לשון כאן אין נכון דאם הקלף מתוקן לס"ת ע"כ ג"כ הוא מעובד לשמו לשם ס"ת ובד"מ כתב על הקלף ובדיו והקלף יהא מתוקן כקלף לס"ת ולפי זה נכון דבגוף ותיקון הקלף צריך לכתחלה לעשות כמו לס"ת רק דלא בעי לשם הגט לשמו כמו בס"ת לשם ס"ת.

⁴⁵ לפי הנראה שיותר כשר לכתוב על פאפיר שקלף שלנו אפשר להזדייף יותר לגרור ממנו כי חזק ועב הוא משא"כ בנייר שאי אפשר כלל לגרור בו ולא יהא נראה הגירור ואף שהיה המנהג בארצות אלו לכתוב על קלף מ"מ בשעת הגזירות במדינות וואלין ואוקריינא שהוצרכו הרבה לתת גט מצוה ולא היה מצוי שם הקלף הורגלו לכתוב על נייר של פאפיר ומשם התפשט גם לשאר מקומות. ט"ז שם ז. ובירושלים תוב"ב נתפשט המנהג לכתוב הגט על הנייר. פרי"ה. וכן העיד הב"ח סימן קכ"ו שכל הגיטין הבאים מסאלוניקי וממצרים ויתר מקומות תוגרמה אין נכתבים על קלף והני ניירות שלנו אינם יכולים להזדייף דאם יהיה שום אות או תיבה כתובה על המחק מיד הוא נרנש וניכר לעיני כל רואיו ולכן יש להתיר גיטין הכתובים על הנייר כמו גיטין הכתובים על קלפים העפוצים וא"צ להביא עדי מסירה לפנינו אלא בעדי קיום סגי וזה ברור עכ"ל. ס בס' ישועות יעקב כתב בזה זה ימים רבים נתפשט המנהג לכתוב על הנייר אף במקום שקלף מצוי ואין שום דחק

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

יג. אין כותבין טופס שמא יכתוב תורף כתבו לטופס ותלשו כתבו לתורף ונתנו לה כשר

ולכתחילה אין כותבין⁴⁶ אפילו הטופס על המחובר, גזירה שמא יכתוב גם התורף⁴⁷, אבל בדיעבד אם כתב הטופס על המחובר ותלשו והשלים אח"כ בתלוש וחתמוהו ונתנו לה כשר, שעיקר הגט היא התורף, ועליה קאי קרא שאמר וכתב לה ספר פרישת שפירושו וספור דברים של כריתות ונתן בידה, ולא אטופס הגט וגם לא אחתימת העדים.

ולא גזרינן הכא לפסול כתב הטופס במחובר אפילו בדיעבד אטו תורף, דכיון דלא שכיח כולי האי לכתוב גט על המחובר לא גזרו בה בדיעבד טופס אטו תורף.

יד. כתבו על חרס של עציץ נקוב כשר דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה על עלה של עציץ נקוב ... פסול

גט שכתבו⁴⁸ על העלה הזרוע בעציץ, בין נקוב⁴⁹ בין שאינו נקוב אף על פי שנתן לה העציץ כולו והעציץ נחשב תלוש⁵⁰, אפילו הכי פסול גזירה שמא יקטום קודם שיתננו לה. ואיננו דומה לקרן של פרה וליד של עבד שכשר שאין גוזרים שמא יקצוץ, ששם אין דרך לקצוץ, אבל כאן דרך לקוטמו לכך

בדבר והיה בדעתי למחות ומצאתי להטי' שיותר טוב לכתוב על הנייר מעל הקלף כו' גלל כן לא מחיתי בידם עכ"ל. ובס' גט מקושר בק"א סוף אות ו' כי דנראה לו נכון מנהג של עכשיו לכתוב על נייר שקורין פאפיר שהגרייה ניכרת יותר מעל הקלף ע"ש. ורק יש לכתוב על נייר שרייב או רענאל וכן אנו נוהגים בכל מדינתינו. ערוך השולחן אבן העזר סימן קכד סעיף יח

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ה

⁴⁷ אם זמן הגט נכלל בתורף ופסול מדאורייתא או אינו רק מדרבנן עיין בב"י. ח"מ שם טז, ובתורת גיטין [שם טז כתב והזמן דינו כתורף.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ קכד ד

⁴⁹ שהרי מחובר הוא ויש לזה ב' טעמים, א' דכתיב ונתן ובעינין שיהי' ניתן מיד ליד, ולטעם זה אם כתב על עלה של עציץ נקוב ונתן לה העציץ כולו ולא פסק היניקה, והיא עשתה חזקה מגורשת כיון שהעציץ הוא דבר הניתן מיד ליד. ב"ש, יב אולם עיין תורת גיטין י' שם דהעיקר דאינה מתגרשת בקנין חזקה דבעינין שהקנין יהיה על ידי דבר שניתן מיד ליד כמו משיכ' והגבהה. טעם ב' דבעינין דומיא דספר שהוא בתלוש, ולפי טעם זה פסול בכותב על עלה של עציץ נקוב, ב"ש שם ועיין תורת גיטין שם דאפילו לפי טעם זה לא פסול רק בשהנתינה היה במחובר אבל כשהכתיבה היה במחובר כגון על עלה של עציץ נקוב ונתן לה כל העציץ במקום פסיקת היניקה דלא הוי מחוסר, כשר דבספר שכתב קרא אונתן קאי.

⁵⁰ כלומר שהגביה העציץ מן הקרקע במקום שפסקה היניקה אבל לא פסקה היניקה עדיין מחובר הוא ומדאורייתא אינו גמ'. ח"מ שם יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

גזרינן לא קטמו אטו קטמו. ויש אומרים⁵¹ שדוקא בנקוב גזרינן שהרי הוא כמחובר, אבל אינו נקוב לא גזרינן⁵², ויש להחמיר.

אבל כותב הוא על חרסו של עציץ ונותן לה כל העציץ, שזה דומה ליד של עבר וקרן של פרה שגם כן אין דרך לקוצצו, הילכך לא חיישינן שמא יקטום שבר ממנה ויתן לה⁵³. והוא שיהו עידי מסירה לפנינו, שחרס דבר המזדייף הוא ודבר המזדייף צריך עדי מסירה כמו שהתבארין

כתבו בתלוש ולבסוף חברו יש פוסלין, שהרי מחוסר עקירה בין כתיבה לנתינה היה ואפילו כתבו וחתמו בתלוש, ואחר חתימתו חברו ואחר כך תלשו ונתנו לה פסול. אפילו לא השריש⁵⁴.

⁵¹ רמ"א שם

⁵² דהא אפילו קטמו לא הוה אלא דרבנן דאינו מחובר ממש. לבוש ובט"ז יב ביאר דלא גזרינן אלא בנקוב כיון דיניק שפיר אורחיה למיתלש מיניה אבל באינה יניק לאו אורחיה למיתלש כולי האי. ועיין תורת גיטין שם יד אף דבשאר תלוש לא גזרינן דקציצת העלה נקל ואפילו העלה נוטה חוץ לעציץ על הקרקע חשיב כתלוש לענין גט.

⁵³ דלא מפסיד ליה לעציץ. ט"ז שם יא

⁵⁴ ולא מבעיא אם אשרוש אחר כתיבה וחתימה שפסול, שכיון דאשרוש הו"ל מחוסר קציצה נמורה, אלא אפילו לא אשרוש נמי, שאין צריך קציצה נמורה אלא נטילה או עקירה בעלמא אפילו הכי פסול, דכיון דמחוסר מעשה היה בין כתיבה לנתינה ואנן וכתב ונתן בעינן שלא יהא מחוסר מעשה כלל משעת כתיבה עד שעת נתינה. לבוש שם ועיין תורת גיטין יא